YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
18 päivänä lokakuuta 1989 *

Asiassa 374/87,

Orkem, entinen CdF Chimie, osakeyhtiö, kotipaikka Pariisi, edustajinaan Dominique Voillemot, asianajaja, Pariisi, ja Joëlle Salzmann, asianajaja, Pariisi, ja Marc Loesch, asianajaja, Luxemburg, prosessiosoite Luxemburgissa Jacques Loeschin toimisto, 8 rue Zithe,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään komission oikeudellinen neuvonantaja Anthony Mc Clellan, avustajanaan Nicole Coutrelis, asianajaja, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa c/o komission oikeudellisen yksikön virkamies Georgios Kremlis, Centre Wagner,

vastaajana,

jota tukee

Ranskan tasavalta, asiamiehenään ulkoasiainministeriön talousoikeutta koskevien asioiden apulaisjohtaja Edwige Belliard, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö,

väliintulijana,

jossa vaaditaan neuvoston asetuksen N:o 17 11 artiklan 5 kohdan soveltamismenettelystä 9 päivänä marraskuuta 1987 tehdyn komission päätöksen IV/31.866 kumoamista,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti O. Due, jaostojen puheenjohtajat Sir Gordon Slynn, F. A. Schockweiler ja M. Zuleeg sekä tuomarit T. Koopmans, G. F. Mancini, R. Joliet, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse ja M. Díez de Velasco,

julkisasiamies: M. Darmon,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen ja 16.3.1989 pidetyn suullisen käsittelyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.5.1989 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 CdF Chimie SA, nykyinen Orkem SA, on nostanut ETY:n perustamissopimuksen 173 artiklan 2 kohdan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 16.12.1987 ja jossa vaaditaan 6.2.1962 annetun asetuksen N:o 17, joka on ETY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus, 11 artiklan 5 kohdan soveltamisesta 9 päivänä marraskuuta 1987 tehdyn komission päätöksen IV/31.866 (EYVL 13, s. 204) kumoamista.

2 Päätös tehtiin tutkimuksen yhteydessä, joka koski ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaisten sopimusten tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen olemassaoloa kestomuovialalla. Suoritettuaan asetuksen N:o 17 14 artiklan mukaisesti tarkastuksia ja vaadittuaan tuloksetta saman asetuksen 11 artiklan 1 kohdan mukaisesti yritykseltä tietoja, komissio vaati

kanteen kohteena olevalla päätöksellä CdF Chimie SA:ta vastaamaan tietojensaantipyynnössä esitettyihin kysymyksiin.

3 Kanteensa tueksi kantaja esittää tiettyjä perusteita, kuten

- alustavan tietojensaantipyynnön puuttuminen,
- se, että päätös on tosiasiallisesti väitetiedoksianto,
- komission tietojen pyytämistä koskevan toimivallan lainvastainen käyttö,
- puolustautumisoikeuksien loukkaaminen; kantajan mukaan komissio pakotti kantajan todistamaan itseään vastaan.

4 Tosiseikkoja, menettelyn kulkua ja asianosaisten esittämiä perusteita ja väitteitä koskevat tarkemmat tiedot ilmenevät suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta. Oikeudenkäyntiasiakirjojen näitä osia käsitellään jäljempänä ainoastaan, jos se on tarpeen tuomioistuimen perustelujen selvittämiseksi.

Alustavan tietojensaantipyynnön puuttuminen

5 Kantaja moittii komissiota siitä, että kanteen kohteena oleva komission päätös on osoitettu kantajalle, kun taas 11 artiklan 1 kohdan mukainen tietojensaantipyyntö, joka on välttämättä esitettävä ennen päätöksen muodossa esitettävää pyyntöä, on osoitettu sen tytäryhtiölle CdF Chimie EP -yritykselle, jossa myös kyseinen tarkastus suoritettiin.

6 Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätös on annettu asianmukaisesti tiedoksi, kun se on toimitettu sille, jolle päätös on osoitettu, ja tällä on ollut mahdollisuus saada siitä tieto - katso asia 48/69, ICI, tuomio 14.7.1972 (Kok. 1972, s. 619) ja asia 6/72, Continental Can, tuomio 21.2.1973 (Kok. 1973, s. 215). Käsiteltävänä olevassa asiassa riittää - ilman, että on tarpeen antaa ratkaisua kysymykseen, mahdollistaako yrityksen yhtenäisyyden käsite sen, että se, että tietojensaantipyyntö esitetään 11 artiklan 1 kohdan mukaisesti tytäryhtiölle ja päätös 11 artiklan 5 kohdan mukaisesti emoyhtiölle, voidaan katsoa lailliseksi - että todetaan, että kanteen kohteena olevasta päätöksestä

on ilmoitettu kantajalle ja että kantaja on saanut täyden tiedon alustavasta tietojensaantipyynnöstä. Koko komission menettelyn ajan kantajayritys ja sen tytäryhtiö, joiden kotipaikka on samassa osoitteessa, ovat vuorotellen vastanneet komission milloin toiselle, milloin toiselle osoittamiin pyyntöihin ottamatta missään vaiheessa esille kahden erillisen oikeushenkilön olemassaolosta aiheutuvaa ongelmaa. Tämä sekaannus emoyhtiön ja sen tytäryhtiön välillä jatkui yhteisöjen tuomioistuimen kirjallisen menettelyn vaiheeseen asti, koska emoyhtiö vastasi erääseen yhteisöjen tuomioistuimen tytäryhtiölle osoittamaan kysymykseen.

7 Alustavan tietojensaantipyynnön puuttumista koskeva kumoamisperuste on näin ollen hylättävä.

Väite, jonka mukaan kanteen kohteena oleva päätös on väitetiedoksianto

8 Kantaja esittää, että kanteen kohteena oleva päätös, johon sisältyy täsmällisiä syytöksiä, joiden mukaan kantaja on rikkonut ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklaa, on tosiasiallisesti väitetiedoksianto, joka on annettu kuulematta kantajaa.

9 Sen arvioimiseksi, onko tämä väite perusteltu, on syytä muistuttaa, että asetuksen N:o 17 11 artiklan 3 kohdassa komissiota vaaditaan esittämään tietojensaantipyynnössään sen oikeudellinen perusta sekä tarkoitus.

10 Asiassa 136/79, National Panasonic, 26.6.1980 antamassaan tuomiossa (Kok. 1980, s. 2033) yhteisöjen tuomioistuin on todennut 14 artiklan 3 kohdan samankaltaisen tarkastusta koskevan säännöksen yhteydessä, että päätös, jossa todettiin, että tarkastuksen tarkoituksena oli tutkia olosuhteita perustamissopimuksen vastaisen toimen mahdollisen olemassaolon selvittämiseksi, täytti asetuksessa N:o 17 esitetyt perustelemista koskevat vaatimukset.

11 Tuomalla esiin epäilyksensä perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaisista sopimuksista tietojensaantipyyntönsä perustelemiseksi komissio on ainoastaan noudattanut sille 11 artiklan 3 kohdasta seuraavaa velvoitetta, jonka mukaan sen on mainittava pyyntönsä tarkoitus.

12 Peruste, jonka mukaan kanteen kohteena oleva päätös on väitetiedoksianto, on tämän vuoksi hylättävä.

Tietojen pyytämistä koskevan toimivallan lainvastainen käyttö

13 Kantaja esittää, että pyrkiessään hankkimaan asiakirjoja, mikä on mahdollista ainoastaan 14 artiklan nojalla, pyytäessään muita kuin tarpeellisia tietoja ja rikkoessaan siten suhteellisuusperiaatetta komissio on käyttänyt lainvastaisesti sille 11 artiklassa annettua toimivaltaa.

14 Siltä osin kuin on kysymys komission oikeudesta vaatia asiakirjojen toimittamista tietojensaantipyynnön yhteydessä, on todettava, että asetuksen N:o 17 11 ja 14 artiklassa otetaan käyttöön kaksi toisistaan riippumatonta menettelyä. Se, että 14 artiklan mukainen tarkastus on jo suoritettu, ei millään tavoin vähennä komissiolle 11 artiklan nojalla kuuluvaa tutkintavaltaa. Mikään asetukseen N:o 17 liittyvä menettelyllinen seikka ei siten estä komissiota vaatimasta tietojensaantipyynnön esittämisen yhteydessä sellaisten asiakirjojen toimittamista, joista se ei ole saanut jäljennöstä tai otetta aikaisemman tutkimuksen yhteydessä.

15 Siltä osin kuin on kysymys pyydettyjen tietojen tarpeellisuudesta, on muistutettava, että asetuksessa N:o 17 annetaan komissiolle laaja tutkinta- ja tarkastusvalta, ja kyseisen asetuksen johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa täsmennetään, että komissiolla on oltava koko yhteismarkkinoilla toimivalta vaatia tietoja ja suorittaa tutkimuksia, jotka ovat tarpeen perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan mahdollisen rikkomisen selville saamiseksi. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on esittänyt asiassa 155/79, AM & S, tuomio 18.5.1982 (Kok. 1982, s. 1575), komission asiana on 14 artiklan mukaisen tarkastuksen suorittamiseksi arvioida, onko jokin tieto tarpeen kilpailusääntöjen mahdollisen rikkomisen selvittämiseksi. Vaikka komission tiedossa olisi jo viitteitä tai jopa todisteita kilpailusääntöjen rikkomisesta, se voi laillisesti arvioida tarpeelliseksi sellaisten lisätietojen pyytämisen, jonka perusteella se voi paremmin määrittää kyseisen rikkomisen laajuuden, sen keston tai siihen osallistuneet yritykset.

16 Käsiteltävänä olevassa asiassa vaikuttaa siltä, että vaaditut tiedot pysyvät näissä rajoissa eivätkä mene pidemmälle kuin minkä voidaan katsoa olevan tarpeen tutkimuksen tarkoituksen kannalta.

17 Peruste, joka koskee sitä, että komissio on käyttänyt lainvastaisesti sille asetuksen N:o 17 11 artiklassa annettua toimivaltaa, on näin ollen hylättävä.

Puolustautumisoikeuksien loukkaaminen

18 Kantaja esittää pääasiallisesti, että komissio on kanteen kohteena olevalla päätöksellä pakottanut kantajan todistamaan itseään vastaan, koska kantaja on joutunut myöntämään syyllistyneensä kilpailusääntöjen rikkomiseen, ja pakottanut sen antamaan muita yrityksiä koskevia tietoja. Näin tehdessään komissio on kantajan mukaan rikkonut yleistä periaatetta, jonka mukaan itseään vastaan todistamista ei voida vaatia; kyseinen periaate on osa yhteisön oikeutta, koska se kuuluu jäsenvaltioiden oikeudessa vahvistettuihin periaatteisiin ja koska se on vahvistettu 4.11.1950 tehdyssä yleissopimuksessa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) sekä 19.12.1966 tehdyssä kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa (jäljempänä KP-sopimus) (*Yhdistyneiden Kansakuntien sopimussarja*, osa 999, s. 171). Kantajan mukaan päätöksellä on näin ollen loukattu puolustautumisoikeuksia.

19 Sen arvioimiseksi, onko tämä väite perusteltu, on syytä muistuttaa, että – kuten yhteisöjen tuomioistuin on aiemmin esittänyt edellä mainitussa 26.6.1980 antamassaan tuomiossa – komissiolle asetuksella N:o 17 annetun toimivallan tarkoituksena on mahdollistaa se, että komissio voi sille ETY:n perustamissopimuksessa uskotun tehtävän mukaisesti valvoa kilpailusääntöjen noudattamista yhteismarkkinoilla. Kuten perustamissopimuksen johdanto-osan neljännestä kappaleesta, perustamissopimuksen 3 artiklan f alakohdasta sekä 85 ja 86 artiklasta ilmenee, näiden oikeussääntöjen tarkoituksena on estää kilpailun vääristyminen yleisen edun, yksittäisten yritysten tai kuluttajien kustannuksella. Asetuksella N:o 17 komissiolle annetun toimivallan käyttäminen auttaa ylläpitämään perustamissopimuksessa määrättyä kilpailua koskevaa järjestelmää, jota yritysten on ehdottomasti noudatettava.

20 Neuvoston antamiin, 85 ja 86 artiklan soveltamisen kannalta tarpeellisiin säännöksiin sisältyy kaksi peräkkäistä, mutta selvästi erillistä menettelyä, joista toinen on alustava tutkintamenettely ja toinen väitetiedoksiantoa seuraava kontradiktorinen menettely.

21 Alustavan tutkintamenettelyn tarkoituksena on ainoastaan mahdollistaa se, että komissio voi hankkia tarvittavat tiedot ja asiakirjat tutkiakseen tiettyjen tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen olemassaolon ja merkityksen; katso edellä mainittu 26.6.1980 annettu tuomio.

22 Tätä varten asetuksessa N:o 17 on annettu komissiolle laajat tutkintavaltuudet ja asetettu yrityksille velvollisuus myötävaikuttaa kyseisiin tutkintatoimiin.

23 Asetuksen N:o 17 11 artiklan 1 kohdassa annetaan komissiolle toimivalta hankkia yrityksiltä kaikki tarvittavat tiedot, ja kyseisen artiklan 5 kohdassa annetaan sille toimivalta vaatia tiedot päätöksellä, jos yritys ei ole toimittanut niitä tai on toimittanut niistä vain osan.

24 Komissio antaa, jos se katsoo tämän näin hankittujen tietojen valossa perustelluksi, yritykselle väitetiedoksiannon ja aloittaa siten neuvoston asetuksen N:o 17 19 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista kuulemisista 25 päivänä heinäkuuta 1963 annetussa komission asetuksessa N:o 99/63/ETY (EYVL 127, s. 2268) säädetyn kontradiktorisen menettelyn.

25 Kontradiktorisen menettelyn osalta asetuksessa N:o 17 ja asetuksessa N:o 99/63/ETY säädetään erityisesti, että yrityksellä on oikeus esittää näkemyksensä kirjallisesti ja tarvittaessa suullisesti sitä vastaan esitetyistä väitteistä; katso myös asia 85/76, Hoffmann-La Roche, tuomio 13.2.1979 (Kok. 1979, s. 461) ja yhdistetyt asiat 100–103/80, Musique Diffusion ym., tuomio 7.6.1983 (Kok. 1983, s. 1825). Päätöksessä, jonka komissio mahdollisesti tekee menettelyn päätteeksi, sillä on oikeus todeta yrityksen syyllistyneen ainoastaan sellaisiin kilpailunrajoituksiin, joista tällä yrityksellä on ollut tilaisuus esittää näkemyksensä.

26 Alustavan tutkintamenettelyn aikana tutkimuksen kohteena olevalle yritykselle asetuksessa N:o 17 myönnetään nimenomaisesti vain tiettyjä menettelyllisiä takeita. Niinpä tietojensaantipyyntö voidaan esittää vasta sellaisen alustavan pyynnön esittämisen jälkeen, joka on jäänyt tuloksettomaksi. Samoin päätös, jossa vahvistetaan sakon tai uhkasakon lopullinen määrä siinä tilanteessa, että kyseinen yritys ei ole toimittanut päätöksellä vaadittuja tietoja, voidaan tehdä vasta sen jälkeen kun asianomaisella yrityksellä on ollut tilaisuus esittää näkemyksensä tältä osin.

27 Asetuksessa N:o 17 ei sitä vastoin anneta tutkintatoimen kohteena olevalle yritykselle oikeutta estää tämän toimen toteuttamista sen perusteella, että tutkintatoimen seurauksena voitaisiin saada näyttö siitä, että tämä yritys on rikkonut kilpailusääntöjä. Siinä päinvastoin asetetaan yritykselle velvollisuus myötävaikuttaa aktiivisesti tutkimuksen suorittamiseen, mikä merkitsee sitä, että sen on annettava komissiolle kaikki tutkimuksen kohdetta koskevat tiedot.

28 Koska asetuksessa N:o 17 ei myönnetä vaitiolo-oikeutta, on tutkittava, edellyttävätkö – kuten kantaja väittää – ja jos, niin missä määrin, yhteisön yleiset oikeusperiaatteet, joiden erottamattomana osana ovat perusoikeudet ja joiden valossa kaikkia yhteisön oikeuden tekstejä on tulkittava, sen tunnustamista, että on olemassa oikeus olla toimittamatta sellaisia tietoja, joita voidaan käyttää sen osoittamiseen, että niiden antaja on rikkonut kilpailusääntöjä.

29 Jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä taataan oikeus olla todistamatta itseään vastaan yleensä ainoastaan rikosoikeudenkäynnissä syytettynä olevalle luonnolliselle henkilölle. Kansallisten lakien vertaileva tarkastelu ei näin ollen oikeuta päättelemään, että jäsenvaltioiden kansallisissa lainsäädännöissä olisi olemassa mainitun kaltainen oikeushenkilöitä koskeva yhteinen periaate, joka liittyisi oikeussääntöjen rikkomiseen talouden ja erityisesti kilpailuoikeuden alalla.

30 Vaikka voidaan myöntää, että kilpailuoikeuteen liittyvän tutkimuksen kohteena oleva yritys voi vedota Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaan, on huomautettava, ettei kyseisen määräyksen sanamuodosta eikä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmene, että siinä tunnustettaisiin oikeus olla todistamatta itseään vastaan.

31 KP-sopimuksen 14 artiklassa vahvistetaan syyttömyysolettama, ja sen 3 kohdan g alakohdassa vahvistetaan lisäksi oikeus olla todistamatta itseään vastaan tai olla myöntämättä omaa syyllisyyttä, mutta näissä määräyksissä tarkoitetaan ainoastaan oikeudenkäynnissä rikoksesta syytettyinä olevia, eikä niillä näin ollen ole merkitystä kilpailuoikeuden alalla tehtävien tutkimusten kannalta.

32 On kuitenkin tutkittava, johtuvatko komission tutkintavaltuuksien tietyt, alustavaan vaiheeseen liittyvät rajoitukset tarpeesta taata puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen, jonka yhteisöjen tuomioistuin on katsonut yhteisön oikeusjärjestyksen perustavanlaatuiseksi periaatteeksi; katso asia 322/82, Michelin, tuomio 9.11.1983 (Kok. 1983, s. 3461, 7 kohta).

33 Tässä yhteydessä yhteisöjen tuomioistuin on esittänyt äskettäin yhdistetyissä asioissa 46/87 ja 227/88, Hoechst vastaan komissio, 21.9.1989 antamassaan tuomiossa (Kok. 1989, s. 2859, 15 kohta), että vaikka on totta, että puolustautumisoikeuksia on kunnioitettava sellaisissa hallinnollisissa menettelyissä, joissa voidaan määrätä seuraamuksia, on myös tärkeää estää se, että näitä oikeuksia loukattaisiin peruuttamattomalla tavalla sellaisissa alustavissa

tutkimusmenettelyissä, joilla voi olla ratkaiseva merkitys hankittaessa todisteita sellaisista yritysten lainvastaisista toimista, joista ne voivat joutua vastuuseen. Vaikka tietyt puolustautumisoikeudet koskevat ainoastaan väitetiedoksiantoa seuraavia kontradiktorisia menettelyjä, eräitä oikeuksia on kunnioitettava alustavasta tutkintavaiheesta alkaen.

34 Komissiolla on oikeus asetuksen N:o 17 11 artiklan 2 ja 5 kohdan tehokkaan vaikutuksen turvaamiseksi velvoittaa yritys toimittamaan kaikki tarvittavat tiedot tämän yrityksen tiedossa mahdollisesti olevista seikoista ja yrityksen hallussa olevat kyseisiä asioita koskevat asiakirjat, vaikka kyseisten asiakirjojen perusteella voitaisiin osoittaa kyseisen yrityksen tai jonkin toisen yrityksen rajoittaneen kilpailua, mutta komissio ei saa kuitenkaan tietojensaantipyyntöä koskevalla päätöksellä vaarantaa yritykselle kuuluvia puolustautumisoikeuksia.

35 Komissio ei voi näin ollen vaatia yritystä antamaan sellaisia vastauksia, joiden seurauksena sen olisi myönnettävä sellainen kilpailusääntöjen rikkominen, josta komission on hankittava selvitys.

36 Juuri näiden perusteiden nojalla on arvioitava niitä kysymyksiä, joihin komissio on kanteen kohteena olevalla päätöksellä vaatinut kantajaa vastaamaan.

37 Tuottajien kokouksia koskevat I kohdan kysymykset, joiden tarkoituksena on ainoastaan hankkia asiatietoja kyseisistä kokouksista ja kokousten osanottajien asemasta sekä niihin liittyvien kantajan hallussa olevien asiakirjojen toimittamisesta, eivät anna aihetta kritiikkiin.

38 Hintoihin liittyvät II kohdan kysymykset koskevat olennaiselta osin toimenpiteitä, jotka on toteutettu hintatason määräämiseksi ja pysyttämiseksi tyydyttävänä kaikkien kokouksiin osallistujien kannalta. Vaikka nämä kysymykset eivät anna aihetta kritiikkiin siltä osin kuin komission tarkoituksena on saada yksityiskohtaiset tiedot näiden toimenpiteiden kohteesta ja toteutuksesta, tilanne on toinen siltä osin kuin on kysymys siitä tarkoituksesta ja päämäärästä, johon näillä toimenpiteillä pyritään; 1 alakysymyksen c kohta, jossa pyritään saamaan selvitykset "kaikista menettelytavoista tai toimenpiteistä, jotka mahdollisesti on tarkoitettu tai määrätty tukemaan hintoja koskevia aloitteita", on omiaan pakottamaan kantajan myöntämään osallistumisensa sellaiseen kuluttajahintojen vahvistamisesta tehtyyn sopimukseen, joka voi estää tai rajoittaa kilpailua, tai ilmoittamaan sen suuntaiset aikeensa.

39 Samaan toteamukseen päädytään III kohdan 1 ja 2 kysymyksen yhteydessä, jotka koskevat kiintiöitä, tavoitteita tai niiden jakautumista tuottajien kesken. Vaatimalla ilmoittamaan "kaikkia sellaisia järjestelmiä ja menetelmiä koskevat yksityiskohdat, jotka ovat mahdollistaneet myyntitavoitteiden tai kiintiöiden määräämisen osallistujille" ja kuvailemaan "kaikki sellaiset menetelmät, jotka ovat mahdollistaneet sellaisten järjestelmien noudattamisen jokavuotisen valvonnan, joihin liittyy määrällisiä tai kiintiöinä ilmoitettuja tavoitteita", komissio on yrittänyt saada kantajan myöntämään osallistumisensa sellaiseen sopimukseen, jonka tarkoituksena on rajoittaa tai valvoa tuotantoa tai markkinoita tai jakaa markkinoita.

40 Sellaista moitetta ei voida esittää III kohdan 3 kysymyksen yhteydessä, joka koskee yrityksen muille tuottajille toimittamia, kyseisen tuotteen tuotantoon ja myyntiin liittyviä tietoja, eikä IV kohdan kysymysten yhteydessä, jotka koskevat Fidesille annettuja ilmoituksia ja sille toimitettuja tilastoja, koska näillä kysymyksillä pyrittiin ainoastaan tilasto- ja muita tietoja sisältävän järjestelmän toimintaa koskevien asiatietojen hankkimiseen.

41 On pääteltävä, että pakottaessaan tietojensaantipyynnön II kohdan 1 c kysymyksellä ja III kohdan 1 ja 2 kysymyksillä yrityksen, jota päätös koskee, myöntämään ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan rikkomisen, komissio on loukannut kantajalle kuuluvia puolustautumisoikeuksia.

42 Näin ollen on syytä kumota kanteen kohteena oleva päätös II kohdan 1 c kysymyksen sekä III kohdan 1 ja 2 kysymysten osalta ja hylätä kanne muilta osin.

Oikeudenkäyntikulut

43 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, yhteisöjen tuomioistuin voi kuitenkin saman artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan määrätä, että kunkin asianosaisen on vastattava omista kuluistaan kokonaan tai osittain. Koska kaikki asianosaiset ovat osittain hävinneet asian, kukin määrätään vastaamaan omista kuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kumotaan 6.2.1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17, joka on ETY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus, 11 artiklan 5 kohdan soveltamismenettelystä 9 päivänä marraskuuta 1987 tehty komission päätös IV/31.866 II kohdan 1 c kysymyksen sekä III kohdan 1 ja 2 kysymysten osalta.**

2) **Kanne hylätään muilta osin.**

3) **Kukin asianosainen vastaa omista kuluistaan.**

Due Slynn Schockweiler Zuleeg

Koopmans Mancini Joliet Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias Grévisse Díez de Velasco

Julistettiin Luxemburgissa 18 päivänä lokakuuta 1989.

J.-G. Giraud
kirjaaja

O. Due
presidentti